

Odborné stanovisko

podľa ustanovenia § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov

Dňa XXXX bol Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva a (ďalej ako „Stredisko“) doručený podnet vo veci diskriminácie a porušenia práva na vzdelanie. V zmysle §1 ods. 2. Zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva (ďalej len „Zákon o zriadení Strediska“) Stredisko plní úlohy v oblasti ľudských práv a základných slobôd. Stredisko na tento účel v zmysle 1 ods. 2 písm. f) vydáva na požiadanie fyzických osôb alebo právnických osôb alebo z vlastnej iniciatívy odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). Vzhľadom na vyššie uvedený zákonný mandát je Stredisko oprávnené nezávisle posúdiť predmetnú vec v časti týkajúcej sa dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania.

Skutkový stav a hodnotiace súdy

Klientka je študentkou 2. ročníka dennej formy štúdia magisterského študijného programu XXXXX študijného odboru XXXX na XXXX fakulte XXXX univerzity. Klientka vo svojom podnete namieta diskrimináciu a porušenie práva na vzdelanie zo strany XXXX fakulty (ďalej len „Fakulta“).

Dňa XXXX vydala dekanka Fakulty rozhodnutie č. XXXX o vylúčení klientky zo štúdia z dôvodu nezískania minimálneho počtu kreditov na postup do ďalšieho obdobia štúdia. V zákonnej lehote klientka podala voči vydanému rozhodnutiu odvolanie. Dňa XXXX garant odboru prof. XXXX na základe žiadosti klientky o prehodnotenie počtu kreditov schválil dodatočné navýšenie počtu ňou získaných kreditov. Počet kreditov schválený garantom odboru prevyšoval počet minimálneho počtu kreditov, ktorý je podľa Študijného poriadku Fakulty potrebné získať na postup študenta do ďalšieho ročníka štúdia. Dňa XXXX rektor XXXX univerzity vydal rozhodnutie č. XXXX, ktorým potvrdil rozhodnutie dekanke Fakulty o vylúčení zo štúdia. Dňa XXXX podala právna zástupkyňa klientky voči oboj uvedeným rozhodnutiam správnu žalobu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia a návrh na priznanie odkladného účinku správnej žalobe na Krajský súd v XXXX (ďalej len „Krajský súd“). Dňa XXXX Krajský súd priznal

uznesením správnej žalobe klientky odkladný účinok. V nadväznosti na uvedené súdne rozhodnutie dňa XXXX zaslala právna zástupkyňa klientky Dekanátu Fakulty Výzvu na zápis študentky, v zmysle rozhodnutia súdu. Dňa XXXX zaslala klientka riaditeľovi Inštitútu XXXX prof. XXXX a vyučujúcim žiadosť o umožnenie zápisu neabsolvovaných predmetov zo zimného semestra akademického roka XXXX do letného semestra akademického roka XXXX. Dodatočný administratívny zápis klientky do 2. ročníka magisterského štúdia sa uskutočnil online formou dňa XXXX, s tým, že klientke počas neho neboli zapísané predmety, ktorých zápis musel byť, podľa vyjadrenia študijnej referentky Fakulty, potvrdený riaditeľom Inštitútu XXXX a vyučujúcimi daných predmetov. Dňa XXXX bol klientke zamietnutý zápis neabsolvovaných predmetov do letného semestra XXXX.

Klientka namieta údajnú diskrimináciu v konaní Fakulty pri jej vylúčení zo štúdia. Údajná diskriminácia mala spočívať v neakceptovaní rozhodnutia garanta odboru, ktorým klientke priznal vyšší počet získaných kreditov. Rovnako za diskriminačný klientka považuje postup Fakulty pri dodatočnom administratívnom zápise, kedy jej bolo zamietnuté zapísanie prenášaných predmetov. Z dôvodu, že absolvovanie daných predmetov podmieňuje pripustenie študenta k štátnej skúške a obhajobe záverečnej práce označuje klientka dané konanie Fakulty ako porušenie práva na vzdelanie a jej diskrimináciu.

Právne posúdenie

Diskriminácia nie je akékoľvek menej priaznivé zaobchádzanie. Na to, aby mohlo byť určité konanie kvalifikované ako diskriminácia, t.j. nedodržanie zásady rovnakého zaobchádzania sa vyžaduje identifikácia základných definičných znakov diskriminácie, ktoré upravuje antidiskriminačný zákon. K dôvodnému právnemu záveru o porušení zákazu diskriminácie sa vyžaduje, aby bol daný niektorý z dôvodov uvedených v § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona, naplnená musí byť jedna z foriem diskriminácie uvedených v § 2a antidiskriminačného zákona a identifikovaná niektorá z oblastí právnych vzťahov, ktoré upravuje § 3 ods. 1 antidiskriminačného zákona. Kumulatívne splnenie uvedených definičných znakov diskriminácie je nevyhnutným predpokladom identifikácie a následného konštatovania porušenia zákazu diskriminácie.

Oblasť diskriminácie

Je možné konštatovať, že posudzovaný skutkový stav patrí do antidiskriminačným zákonom chránenej oblasti vzdelávania, na ktorú sa vzťahuje povinnosť dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania v zmysle § 3 ods. 1 antidiskriminačného zákona.

Dôvod diskriminácie

Existencia diskriminačného dôvodu predstavuje jednu zo základných podmienok poskytnutia ochrany na základe antidiskriminačného zákona. O diskrimináciu môže ísť iba v prípade pokiaľ je menej priaznivé zaobchádzanie motivované zakázaným diskriminačným

dôvodom. Namietané konanie je preto vždy potrebné posudzovať prostredníctvom požiadaviek stanovených predovšetkým antidiskriminačným zákonom a zväžiť, či takéto konanie predstavuje diskrimináciu z niektorého zákonom predpokladaného dôvodu alebo nie.

Antidiskriminačný zákon v § 2 ods. 1 formuluje povinnosť dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania vo vzťahu ku konkrétnym dôvodom, t.j. charakteristikám jednotlivca, na základe ktorých sa s osobou zakazuje zaobchádzať diskriminačne. Uvedený výpočet diskriminačných dôvodov je demonštratívny, keďže pod pojem „iné postavenie“ je možné subsumovať ďalšie dôvody explicitne neuvedené v tomto ustanovení. Ani v prípade demonštratívneho výpočtu aký poskytuje antidiskriminačný zákon však nie je možné považovať za diskriminačný dôvod akýkoľvek dôvod. V prípade otvoreného výpočtu je úlohou predovšetkým vnútroštátnych súdnych autorít v rámci ich rozhodovacej praxe prostredníctvom posudzovania explicitne uvedených diskriminačných dôvodov v demonštratívnom výpočte zisťovať, čo majú tieto dôvody spoločné, resp. čo ich spája a na základe uvedeného konštatovať, či posudzovaný a potenciálne „nový“ dôvod môže byť považovaný za zakázaný dôvod diskriminácie.¹ K chránenému dôvodu iného postavenia sa bližšie vyjadril Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí pod sp. zn. 5 Cdo 462/2013² alebo Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich nálezoč z roku 2013, pod sp. zn. PL ÚS 1/2012³ a následne v roku 2015 v náleze pod sp. zn. PL. ÚS 8/2014.⁴

V posudzovanom prípade klientka uviedla ako dôvod menej priaznivého zaobchádzania údajný zámer Fakulty na ukončení jej štúdia v rámci danej inštitúcie. Stredisko hodnotí uvedené tvrdenie ako domnienku klientku, ktorú nie je možné podradiť pod žiaden z explicitne uvedených chránených dôvodov diskriminácie, tak ako ich uvádza §2 ods. 1 antidiskriminačného zákona a rovnako nie je možné ho ani subsumovať pod pojem „iné postavenie.“

Stredisko z tohto dôvodu konštatuje, že v uvedenom prípade nebol identifikovaný žiaden chránený dôvod v zmysle antidiskriminačnej legislatívy, v dôsledku čoho nie je naplnený jeden z definičných znakov diskriminácie.

¹DEBRECÉNIOVÁ, J.; LAJČÁKOVÁ, J.; MAGUROVÁ, Z.: Implementácia zásady rovnakého zaobchádzania prostredníctvom antidiskriminačného zákona: Problémy, bariéry a výzvy. Občan, demokracia a zodpovednosť. 2013, dostupné na: http://odz.sk/wpcontent/uploads/Implem_ZRZ_ADZ_analyza.pdf, at 28-42

² Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 462/2013 z 11. augusta 2014, Dostupné na: <https://www.nsud.sk/data/att/30463.pdf>

³ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 1/2012 z 3. júla 2013, dostupný na: https://www.justice.gov.sk/Stranky/SuborStiahnut.aspx?Url=%2FLists%2FZbierkaZakonovSR%2Fattachments%2F244%2F233_2013.pdf

⁴ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 8/2014 z 27. mája 2015, dostupné na: <https://www.ustavnysud.sk/vyhľadavanie-rozhodnuti#!DmsSearchHtmlView>

Forma diskriminácie.

Vzhľadom k tomu, že Stredisko dospelo k záveru, že v posudzovanom prípade nie je možné identifikovať chránený dôvod diskriminácie Stredisko nepovažovalo za dôvodné pristúpiť k právnemu rozboru ďalšieho z definičných znakov diskriminácie – t.j. formy diskriminácie.

Záver

Stredisko nie je oprávnené posúdiť ani relevantne vyhodnotiť postup Fakulty pri uznávaní kreditov študenta pri postupe do ďalšieho obdobia štúdia ani postup Fakulty pri určovaní podmienok administratívneho zápisu predmetov študenta.

Konštatovanie, že namietaný postup Fakulty v istých ohľadoch mohol javiť potenciálne náznaky rozporu s interným predpisom, ktorým je Študijný poriadok, nie je možné považovať za taký relevantný aspekt, ktorý by odôvodňoval záver o porušení zákazu diskriminácie v zmysle platnej a účinnej antidiskriminačnej legislatívy.